

Action funded by
the European Union

EU4Environment

Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Republic of Moldova, Ukraine

Ghidul de evaluare a calității Raportului privind Evaluarea Strategică de Mediu

Versiune Finală

2023

Action implemented by:

Muṭumiri

Urmează a fi completat.

Cuprins

Abrevieri	5
1. Dispoziții generale	6
2. Criteriile de control al calității ESM și aplicarea acestora	8
I. Desfășurarea procedurii ESM și respectarea prevederilor legale privind ESM	8
II. Calitatea evaluării Raportului privind ESM	12
1. Determinarea domeniului de aplicare a raportului privind evaluarea strategică de mediu	13
1.1. Au fost descrise clar scopul și obiectivele DPP?	13
1.2. Au fost clar definite problemele principale legate de mediu/dezvoltarea durabilă care urmează a fi abordate în ESM?	13
1.3. Au fost prezentate și explicate motivele pentru eliminarea anumitor dificultăți din ESM (dacă este cazul)?	13
1.4. Au fost identificate și descrise obiectivele relevante pentru problemele esențiale?	13
1.5. Au fost identificate și descrise principalele aspecte pentru fiecare problemă cheie de mediu?	13
1.6. A fost definit cadrul de aplicare teritorial al ESM (i.e., zona care va fi potențial afectată de plan)?	14
1.7. Au fost identificate și descrise legăturile dintre DPP supus evaluării și alte planuri (sau proiecte majore) existente?	14
2. Analiza de bază/referință	14
2.1. A fost descrisă starea actuală a mediului?	14
2.2. Au fost analizate tendințele din trecut pentru principalele probleme de mediu?	14
2.3. Dacă e așa, au fost identificați principalii factori (de ex: factorii care influențează tendințele)?	15
2.4. A fost analizată evoluția viitoare a principalelor aspecte de mediu fără implementarea DPP?	15
2.5. Au fost luate în considerare suprafața mai vastă decât limitele administrative / fizice ale planului?	16
2.6. Au fost clar menționate principalele preocupări de mediu, cu localizarea acestora?	16
2.7. Dacă da, a fost expus clar dacă DPP au impact asupra acestora?	16
2.8. Au fost descrise eventualele limitări în ceea ce privește disponibilitatea datelor și informațiilor (inclusiv disponibilitatea acestora la nivel național, raional / municipal) și eventualele incertitudini legate de analize?	16
3. Evaluarea efectelor	17
3.1. Au fost identificate și descrise potențialele conflicte și sinergia obiectivelor de mediu ale problemelor cheie și obiectivele DPP?	17
3.2. Au fost evaluate toate alternativele prezentate în DPP?	17
3.3. A fost evaluată întreaga gamă de efecte pentru toate problemele principale de mediu?	17
3.4. Au fost caracterizate efectele (de ex.: natura, importanța, probabilitatea, domeniul de aplicare și amploarea, frecvența și durata, reversibilitatea lor)?	18
3.5. Au fost examinate toate tipurile de efecte, de ex: directe și indirecte, secundare, pozitive și negative, cumulative, sinergice, pe termen scurt, mediu și lung, permanente și temporare?	18
3.6. Au fost excluse din evaluare impactul asupra oricărei probleme de mediu /dezvoltare durabilă? Dacă da, au fost prezentate motivele?	19
3.7. A fost impactul cuantificat, acolo unde a fost posibil?	19
3.8. A fost justificată evaluarea efectelor probabile prin calcule, exemple, referințe la literatură, etc.?	19
3.9. Au fost descrise metodele utilizate la evaluarea efectelor probabile?	20
3.10. Au fost descrise potențialele incertitudini în evaluarea efectelor?	20
4. Măsurile de atenuare	20
4.1. Au fost propuse în ESM măsuri de prevenire, reducere și / sau compensare a oricăror efecte negative semnificative identificate?	20
4.2. Sunt măsurile de atenuare în mod clar interconectate de efectele negative identificate - adică, este clar ce efecte negative ale DPP vor fi atenuate de o anumită măsură?	21
4.3. A fost atribuită responsabilitatea pentru implementarea măsurilor de atenuare?	21

5.	Monitorizarea	22
5.1.	Indicatorii de monitorizare sunt clar definiți și formulați în baza informației indicatorilor și obiectivelor DPP / sau ESM?	22
5.2.	În cazul în care monitorizarea poate evidenția efecte negative semnificative, ESM, definește în mod clar angajamentele pentru acțiunile ce trebuie întreprinse ca răspuns la aceste efecte negative?	22
6.	Raportul privind ESM	22
6.1.	Este utilizat în raportul privind ESM un limbaj simplu și clar, sunt evitați sau explicați termenii tehnici?	22
6.2.	Sunt utilizate în raportul privind ESM hărți și alte ilustrații, acolo unde este cazul?	22
6.3.	Describe Raportul privind ESM abordarea generală a evaluării?	22
6.4.	Au fost explicite concluziile și recomandările oferite în ESM?	23
6.5.	Este clar menționat în Raportul privind ESM care din recomandările și propunerile oferite de ESM au fost integrate în plan (de ex., dacă au fost introduse schimbări în DPP care au rezultat din ESM)?	23
6.6.	Este explicat în sinteza privind consultarea publicului cine a fost consultat, ce metode de consultare au fost utilizate și cum au fost luate în considerare în ESM și/sau în DPP evaluat?	23
6.7.	Sunt identificate în Raportul privind ESM sursele de informații, inclusiv expertiza și opiniile experților?	23
6.8.	Sunt descrise în Raportul privind ESM dificultățile tehnice, de procedură și de altă natură?	24
7.	Consultarea și participarea părților vizate	24
7.1.	Au fost identificate părțile vizate care urmau a fi implicate în ESM la începutul procesului ESM?	24
7.2.	A fost elaborat planul de consultare și participare a publicului?	24
7.3.	Au fost desfășurate consultarea și participarea părților interesate în cadrul ESM de comun cu procesul de pregătire a DPP?	24
7.4.	A fost discutat domeniul de aplicare al ESM cu planificatorii și părțile vizate?	24
7.5.	Au fost consultate părțile interesate în modul și în momentele care să le ofere o oportunitate timpurie și eficientă de a-și exprima în termene adecvate opiniile cu privire la proiectul DPP și Raportul privind ESM?	25
	Anexa A	26

Abrevieri

CC ESM	Calitatea Controlului Evaluarea Strategică de Mediu
CE	Comisia de Experți
CEE ONU	Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite
DPP	Document de Politici și Planificare
EIM	Evaluarea de Impact asupra Mediului
ESM	Evaluarea Strategică de Mediu
HG	Hotărâre de Guvern
MADRM	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
MM	Ministerul Mediului

1. Dispoziții generale

În cadrul Programului EU4Environment finanțat de Uniunea Europeană (2019-2023), Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite (CEE ONU) acordă asistență țărilor Parteneriatului Estic, inclusiv Republicii Moldova, la finalizarea reformelor în domeniul juridic și dezvoltarea capacităților privind aplicarea Evaluării Strategice de Mediu (ESM) și Evaluării Impactului asupra Mediului (EIM) inclusiv în context transfrontalier.

Unul dintre domeniile care necesită asistență externă în continuare a fost identificat de Ministerul Mediului (MM) al Republicii Moldova¹, și anume, necesitatea elaborării unui Ghid specific privind Controlul Calității Evaluării Strategice de Mediu (în continuare "Ghid CC ESM").

Scopul acestui document

Ghidul privind controlul calității ESM este elaborat în cooperare cu Ministerul Mediului, reorganizat în august 2021, conform HG 145 din 25.08.2021, și cu alte autorități naționale relevante, în scopul aplicării efective a cadrului legal (național și internațional) existent în domeniul ESM. Acesta va servi drept instrument de evaluare a calității procedurii ESM (inclusiv a Raportului privind ESM), precum și de completare a documentelor de ghidare existente (Ghidul cu privire la efectuarea procedurilor privind evaluarea strategică de mediu, aprobat prin Ordinul nr. 219 din 01.10.2018 al MADRM și publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 384-395 art.1493²).

Conform noilor prevederi și amendamente ale Legii nr. 11 din 02.03.2017 privind Evaluarea Strategică de Mediu (modificată prin Legea 226 din 30.09.2022, MO Nr. 326-333 art. 626 și intrată în vigoare din 21.10.2023) Raportul privind ESM va fi supus evaluării calității controlului de către comisia de experți (CE) constituită conform art. 8¹ alin. (1). După necesitate, așa cum prevede și art. 8² alin. (4) CE poate fi completată cu reprezentanți ai autorităților publice interesate, identificați în conformitate cu art.5 alin. (2¹), precum și alți experți independenți.

Astfel, Raportul ESM depus de către inițiator către autoritatea competentă va fi remis Comisiei de Experți în termen de 5 zile pentru a fi efectuată evaluarea calității acestuia. CE dispune de aproximativ 45 de zile (15 zile de la finalizarea consultărilor publice conform alin. (3)) pentru a examina calitatea raportului și de a transmite în scris autorității competente o opinie detaliată și argumentată despre calitatea raportului privind ESM.

În cazul în care calitatea raportului privind evaluarea strategică de mediu este necorespunzătoare, autoritatea competentă, în termen de 10 zile lucrătoare de la primirea opiniei Comisiei de experți, elaborează concluzia privind calitatea raportului ESM. De asemenea, vor fi indicate aspectele necorespunzătoare ale raportului, cu referire la comentariile și propunerile primite de la publicul interesat și opinia Comisiei de experți. Inclusiv vor fi precizate măsurile recomandate pentru definitivarea raportului ESM.

În cazul în care raportul ESM a fost restituit pentru definitivare conform alin. (7), termenul de examinare repetată constituie 20 de zile lucrătoare de la data depunerii de către inițiator a documentului finalizat.

---

² https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110732&lang=ro

Structura Ghidului și modul de utilizare a acestuia

Calitatea ESM, după cum este înțeleasă în sensul prezentului Ghid, precum și respectarea criteriilor, provin atât din prevederile oficiale (stabilite în Legea nr. 11/2017 privind evaluarea strategică de mediu), cât și din obiectivele generale și principiile bunelor practici internaționale în domeniul ESM. Această distincție se reflectă în structura Ghidului, care conține două seturi de criterii referitoare la:

- desfășurarea procedurii ESM și respectarea implementării prevederilor legale conform Legii 11/2017 privind ESM (Lista de verificare nr. 1)
- evaluarea calității Raportului privind ESM (Lista de verificare nr. 2).

Orice procedură ESM poate fi evaluată în funcție de aceste criterii. Întrucât nu există un indicator de referință cantitativ pentru o ESM „standard” și, prin urmare, calitatea ESM nu poate fi cuantificată, evaluarea se va desfășura într-o manieră **calitativă**. La bază acesteia va sta descrierea modului în care anumite aspecte ale calității (reprezentate de criterii de calitate) au fost întrunite în cazul unei ESM concrete.

Raportul privind ESM trebuie să fie sursa primară de informații care să permită evaluarea calității ESM, însă unele informații relevante pot fi obținute și din alte surse (de ex: de la autoritatea competentă responsabilă pentru ESM respectivă, sau de la părțile vizate care participă în procesul ESM). De fapt, pentru un răspuns complet și corect la unele întrebări de evaluare, este important ca evaluatorul calității ESM să fie familiarizat cu modul în care ESM a fost desfășurată și să ia în considerare părerea părților vizate relevante.

Controlul calității ar trebui să stabilească, cel puțin, dacă ESM a fost efectuată în conformitate cu cadrul normativ și, prin urmare, să ofere temei pentru alte etape administrative (de ex: emiterea avizului de mediu care să permită adoptarea / aprobarea oficială a documentului de politici și planificare).

În termeni practici, exercițiul de control al calității poate derula după cum urmează:

- **Lista de verificare nr. 1** privind procedura ESM și conformarea cu cerințele legale poate fi utilizată de personalul responsabil al autorității competente drept instrument de ghidare la fiecare etapă a ESM, pentru a se asigura că toți pașii procedurali au fost executați corect, precum și la etapa finală, drept componentă a evaluării generale a controlului calității ESM.
- **Lista de verificare nr. 2** este utilizată doar atunci când Raportul ESM este disponibil, de ex: în faza avansată a procedurii ESM, în conformitate cu art. 8 al Legii 11/2017 privind ESM. La recepționarea Raportului privind ESM, experții responsabili (spre ex. membrii comisiei de experți, în conformitate cu art. 8 al Legii 11/2017 privind ESM) pot utiliza ambele liste de control din prezentul Ghid. Acestea conțin un set de întrebări de evaluare pentru fiecare dintre aspectele legate de calitatea ESM descrise în secțiunile de mai jos.

Compararea raportului ESM cu întrebările de evaluare va ajuta CE să-și formeze o opinie despre părțile tari și slabe ale rezultatelor ESM livrate și, de fapt, despre calitatea procesului care stă la baza ESM. Observațiile pot fi rezumate într-un format adecvat și ușor de înțeles (a se vedea mai jos un exemplu de matrice de evaluare). Totodată, în baza acestora poate fi elaborată concluzia privind calitatea raportului ESM argumentată și detaliată, care va fi remisă autorității competente.

Cadrul legal național și internațional (Sumarul principalelor prevederi legale și referințe la sursele relevante)

Responsabilitățile instituționale

Autoritatea competentă responsabilă pentru evaluarea strategică de mediu, atât la nivel național, cât și local, este stabilită prin Legea 11/2017 privind ESM, precum și în Ghidul cu privire la efectuarea procedurilor privind ESM.

Legea, prevede două (2) autorități competente cu domenii de competență distincte:

1. Organul central de specialitate pentru protecția mediului, de ex: **Ministerul Mediului**, autoritate competentă în domeniul ESM pentru **documentele de politici și de planificare de nivel național, inclusiv de nivel sectorial și intersectorial, aprobate de Guvern sau Parlament, și**
2. **Agencia de Mediu**, autoritate competentă în domeniul ESM pentru **documentele de nivel local, aprobate de administrația publică locală.**

Art. 3² și 3³ ale Legii nr. 11/2017 privind ESM stipulează divizarea responsabilităților indicate mai sus. Ministerul Mediului, de asemenea, este responsabil pentru toate evaluările ESM în context transfrontalier.

2. Criteriile de control al calității ESM și aplicarea acestora

I. Desfășurarea procedurii ESM și respectarea prevederilor legale privind ESM

Lista de verificare de mai jos oferă ghidare pentru analiza conformității ESM cu cerințele Legii nr. 11/2017 privind ESM. Evaluarea simplă cu răspunsuri “da” și “nu” va fi urmată de propuneri de îmbunătățire, în ultima coloană a matricei intitulată comentarii.

Lista de verificare nr. 1: Conformitatea cu prevederile procedurale ale ESM

Criterii	Da	Nu	Comentarii
Determinarea necesității efectuării ESM (Screening) A stabilit inițiatorul dacă DPP în proces de elaborare necesită efectuarea ESM?			
Întrunește DPP criteriile stipulate în art. 3, alineatul (1) lit. a), b) al Legii 11/2017 privind ESM (de ex: nu este necesar screening-ul)?			
Întrunește DPP criteriile stipulate în art. 3, alin. (2) sau alin. (3) al Legii 11/2017 privind ESM (de ex: este necesar screening-ul)?			
A depus inițiatorul cerere pentru determinarea necesității de efectuare a evaluării strategice de mediu conform art. 5?			
Conținutul necesar al cererii pentru aplicarea evaluării prealabile cuprinde următoarea informație:			
a) informația despre inițiator – denumirea și adresa instituției;			

<ul style="list-style-type: none"> – prenumele, numele, adresa și datele de contact ale reprezentantului autorizat al inițiatorului; 			
<p>b) informația privind DPP:</p> <ul style="list-style-type: none"> – titlul DPP; – fundamentarea necesității de elaborare a DPP; – principalele aspecte de protecție a mediului, incluse în proiectul DPP; – principalele direcții și termenul de implementare; – existența unui cadru pentru activitățile enumerate în Anexa nr. 1 și nr. 2 la Legea nr. 86 /2014 privind evaluarea impactului asupra mediului, și pentru care este necesar acordul de mediu; – posibilele efecte semnificative asupra mediului, inclusiv asupra sănătății populației, ca urmare a implementării DPP; – termenul de elaborare și metoda de aprobare a DPP; – impactul transfrontalier în urma implementării DPP; – conceptul documentului de politici și planificare conform art. 3¹ alin. (1) din Legea nr. 11/2017 			
<p>c) informația privind teritoriul afectat:</p> <ul style="list-style-type: none"> – stabilirea teritoriului afectat; – principalele caracteristici și probleme de mediu din teritoriul afectat; – măsura și natura posibilelor efecte ale DPP asupra elementelor rețelei Emerald, conform celor prevăzute în Legea privind rețeaua ecologică, nr. 94/2007. 			
<p>Determinarea domeniului de aplicare a raportului ESM A stabilit autoritatea competentă împreună cu inițiatorul o listă a autorităților publice vizate (inclusiv instituția/ele în domeniul sănătății, precum și organele executive locale ale unităților administrativ teritoriale unde urmează să fie implementat DPP)?</p>			
<p>Au fost publicate în mod corespunzător informațiile despre aplicarea evaluării prealabile și determinarea domeniului de aplicare a raportului ESM, astfel încât publicul interesat să aibă la dispoziție 10 zile pentru a prezenta comentariile lor?</p>			
<p>A desfășurat autoritatea competentă consultări cu autoritățile publice vizate privind domeniul de aplicare a raportului ESM și a pregătit procesul verbal care conține lista cu informațiile agreeate reciproc, necesară întocmirii raportului privind evaluarea strategică de mediu comentariile recepționate de la părțile vizate care participă?</p>			
<p>A fost definit domeniul de aplicare a raportului ESM prin emiterea Deciziei privind determinarea domeniului de</p>			

<p>aplicare a raportului ESM de către autoritatea competentă?</p>			
<p>Conține Raportul privind ESM informațiile necesare în conformitate cu Anexa nr. 2 a Legii 11/2017 privind ESM?</p> <p>a) rezumatul conținutului, principalele obiective ale DPP, și conexiunile lui cu alte planuri și programe;</p> <p>b) aspectele relevante ale stării actuale a mediului, inclusiv ale sănătății populației și evoluția sa probabilă fără implementarea DPP;</p> <p>c) caracteristicile de mediu ale zonelor care pot fi afectate semnificativ, inclusiv sănătatea populației, în urma implementării DPP;</p> <p>d) orice problemă de mediu existentă care este relevantă pentru DPP, inclusiv cele relevante privind orice zonă de importanță specială pentru mediu;</p> <p>e) obiective de protecție a mediului, inclusiv a sănătății populației, stabilite la nivel internațional, național și la alte niveluri, care sunt importante pentru DPP, și modul în care aceste obiective și orice considerații de mediu sunt luate în calcul la elaborarea DPP;</p> <p>f) posibilele efecte semnificative asupra mediului, inclusiv asupra biodiversității, sănătății populației, faunei, florei, solului, apei, aerului, patrimoniului cultural și peisajelor. Acestea trebuie să includă efecte secundare, cumulative, pe termen mediu sau lung, permanente sau temporare, pozitive sau negative;</p> <p>g) măsurile preconizate pentru prevenirea, reducerea și pe cât posibil echilibrarea oricăror efecte negative semnificative asupra mediului, inclusiv asupra sănătății populației, prin implementarea DPP;</p> <p>h) descrierea motivelor de selectare a opțiunilor alternative examinate în cadrul Evaluării Strategice de Mediu, și a modului în care evaluarea a fost efectuată, inclusiv orice dificultate legată de lipsa metodelor sau cunoștințelor necesare, insuficiența informației sau mijloacelor tehnice necesare pentru evaluare; dacă o alternativă a fost eliminată, conține descrierea o argumentare de ce aceasta a fost eliminată?</p> <p>i) descrierea măsurilor preconizate ce țin de monitorizarea efectelor semnificative asupra mediului, inclusiv asupra sănătății populației, ca urmare a implementării DPP (programului de monitorizare); Sunt indicatorii de monitorizare clar definiți? Și se bazează aceștia pe informația</p>			

<p>de referință originală și pe obiectivele politicii, planului sau programului (DPP) și ESM?</p> <p>j) posibilele efecte asupra mediului în context transfrontalier, inclusiv cele legate de sănătatea populației;</p> <p>k) un scurt rezumat al Raportului privind Evaluarea Strategică de Mediu, prezentat într-o formă accesibilă publicului.</p>			
<p>Corespunde conținutul Raportului privind ESM cu domeniul de aplicare definit în Decizia privind determinarea domeniului de aplicare a raportului privind ESM? Și anume în termeni de:</p> <ul style="list-style-type: none"> – probleme de mediu și sănătate relevante care urmează a fi abordate; – efectele semnificative ale DPP asupra elementelor rețelei ecologice sau al altor arii naturale protejate de stat de importanță locală, națională sau internațională; – Impactul transfrontalier asupra mediului în urma implementării DPP; – scopul și obiectivele de mediu, inclusiv cele legate de un mediu favorabil vieții și sănătății populației, care sunt relevante pentru DPP și stabilite la nivel internațional, național și/sau local. 			
<p>A fost Raportul privind ESM publicat în modul cuvenit astfel încât publicul interesat să-și prezinte comentariile?</p>			
<p>A întocmit autoritatea competentă o sinteză privind consultarea publicului, rezumând comentariile și propunerile recepționate, indicând modul în care comentariile și sugestiile exprimate au fost luate în considerare în DPP și în Raportul privind evaluarea strategică de mediu, precum și motivele alegerii acestora în lumina alternativelor rezonabile propuse spre examinare?</p>			
<p>A fost concluzia cu privire la calitatea raportului privind ESM publicată de către inițiator pe pagina sa web oficială și luată în considerare înainte de aprobarea și adoptarea oficială a DPP?</p>			
<p>După aprobarea DPP a postat inițiatorul Avizul de Mediu pe pagina web proprie oficială, precum și:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) DPP în forma aprobată; b) informațiile privind modul în care problemele de mediu au fost integrate în DPP, efectele DPP asupra mediului, inclusiv asupra sănătății populației; c) informația privind consultarea publicului și autorităților publice interesate, rezultatele consultărilor în context transfrontalier. 			

II. Calitatea evaluării Raportului privind ESM

În urma evaluării respectării implementării prevederilor legale în baza criteriilor descrise mai sus, poate fi efectuată o revizuire minuțioasă a calității ESM cu utilizarea setului de criterii prezentate mai jos în lista de verificare nr. 2.

Compararea proiectului Raportului privind ESM cu întrebările de evaluare din lista de verificare nr. 2 va ajuta evaluatorii să-și formeze o opinie despre punctele tari și slabe ale rezultatelor ESM livrate și, de fapt, despre calitatea procesului ESM de bază. Observațiile rezultate din evaluare pot fi rezumate într-un format ușor de înțeles (a se vedea un exemplu de Matrice de evaluare mai jos).

Matricea controlului calității ESM

Aspectul calitativ	Punctajul general <ul style="list-style-type: none"> • <i>Cuprins complet /satisfăcător</i> • <i>Cuprins parțial /acceptabil</i> • <i>Lipsește complet /inacceptabil</i> • <i>Nu poate fi evaluat din lipsa informației/necesită clarificare</i> • <i>Nu este relevant (un aspect al calității nu este relevant pentru cazul dat)</i> 	Comentarii <i>(ex., indicarea punctajului de promovare/eșec pentru un anumit aspect al calității, indicarea necesităților de îmbunătățire ulterioară)</i>
1. Domeniul de aplicare a raportului privind ESM		
2. Analiza de referință (analiza primară)		
3. Evaluarea posibilelor efecte semnificative asupra mediului		
4. Măsurile de atenuare		
5. Monitorizarea		
6. Raportul privind ESM		
7. Consultarea și participarea publicului interesat		
Concluzia finală		

Întrebările de evaluare/revizuire orientative pentru cele 7 componente analizate sunt abordate în detalii în secțiunea următoare. Cu toate acestea, poate fi mai ușor de utilizat un format real al listei de verificare. Prin urmare, Lista de verificare nr. 2, sub formă de model, este inclusă în Anexa A, a acestui Ghid.

1. Determinarea domeniului de aplicare a raportului privind evaluarea strategică de mediu

1.1. Au fost descrise clar scopul și obiectivele DPP?

Raționament: ESM trebuie să se axeze pe DPP concret (subiect al evaluării). Scopul și obiectivele DPP oferă orientare pentru identificarea problemelor cheie care eventual ar putea fi influențate de DPP și care ar trebui să fie abordate de ESM.

1.2. Au fost clar definite problemele principale legate de mediu/dezvoltarea durabilă care urmează a fi abordate în ESM?

Raționament: Există o varietate vastă de DPP care ar putea avea consecințe foarte diferite asupra mediului, inclusiv asupra sănătății și dezvoltării durabile (ex., planul în domeniul transporturilor ar putea cauza diferite efecte potențiale asupra mediului – biodiversitate, fragmentarea habitatelor, zgomot, etc., în comparație cu programul în domeniul agriculturii pentru care poluarea apelor și degradarea solului vor fi mai relevante). Domeniul de aplicare adecvat al ESM constituie una dintre condițiile prealabile esențiale pentru o evaluare eficientă - selectarea adecvată a problemelor care trebuie abordate sporesc concentrarea capacităților experților, timpului și bugetului disponibil, pe aspecte importante pentru evoluția viitoare a mediului, dar și pe aspectele social-economice conexe. Atunci când se specifică problemele cheie, ESM ar trebui să reflecte trăsătura caracteristică principală a teritoriului cuprins de DPP (starea mediului, problemele sociale existente, etc.) și natura și conținutul preconizat al DPP. Lista aspectelor cheie ar trebui să fie discutată în mod optimal cu planificatorii, precum și cu alte părți vizate.

1.3. Au fost prezentate și explicate motivele pentru eliminarea anumitor dificultăți din ESM (dacă este cazul)?

Raționament: După cum s-a menționat anterior, fiecare ESM este specifică - evaluarea eficientă se ocupă de cele mai relevante probleme de mediu, inclusiv de chestiunile de sănătate sau de dezvoltare durabilă. Totuși, dacă anumite probleme sunt excluse din evaluare (spre ex., s-a convenit pe parcursul determinării domeniului de aplicare că problemele legate de zgomot și calitatea aerului nu sunt relevante pentru planul forestier), trebuie de oferit explicații. Setul final de probleme care urmează a fi abordat trebuie să fie agreat în mod optim între toate părțile interesate.

1.4. Au fost identificate și descrise obiectivele relevante pentru problemele esențiale?

Raționament: Selectarea principalelor probleme de mediu, inclusiv de sănătate sau de dezvoltare durabilă, trebuie să fie justificată de obiective relevante prevăzute de documentele oficiale (spre exemplu, acte normative, politici naționale sau regionale aprobate, tratate internaționale, etc.).

1.5. Au fost identificate și descrise principalele aspecte pentru fiecare problemă cheie de mediu?

Raționament: Identificarea problemelor de mediu deja existente constituie o componentă importantă a analizei preliminare în baza căreia, la o etapă mai târzie, vor fi evaluate efectele potențiale ale documentului de politici și planificare.

1.6. A fost definit cadrul de aplicare teritorial al ESM (i.e., zona care va fi potențial afectată de plan)?

Raționament: De obicei, DPP are un teritoriu prestabilit, care derivă din hotarele administrative:

- poate fi o politică la nivel național (adică, care cuprinde întreaga suprafață a țării),
- poate fi un plan de amenajare a teritoriului municipal sau un program pentru un anumit teritoriu (de exemplu, pentru zonele forestiere).

Însă, efectele potențiale ale DPP asupra mediului ar putea varia semnificativ – de la efecte locale (ex., în cadrul unei zone urbane a unui oraș) până la efecte care depășesc hotarele teritorial administrative ale raionului sau chiar ale țării (de ex.: poluarea apei și aerului). Astfel, examinând conținutul DPP și caracteristicile de mediu ale zonei, în etapele inițiale, ESM trebuie să definească teritoriul care urmează a fi abordat. Acest lucru poate fi făcut mai întâi separat pentru fiecare problemă cheie, drept bază pentru descrierea cadrului teritorial general al evaluării. Așadar, concluzia privind cadrul de aplicare trebuie să indice clar zona de aplicare teritorială a ESM, dacă aceasta se aliniază cu hotarele administrative și cu zona de implementare a DPP.

1.7. Au fost identificate și descrise legăturile dintre DPP supus evaluării și alte planuri (sau proiecte majore) existente?

Raționament: DPP, care face obiectul ESM, este, de obicei, parte a sistemului general de planificare pentru un anumit sector sau teritoriu. În context, acesta este (sau ar trebui să fie) legat de alte DPP, care pot fi:

superioare (ex., politica națională pentru programul sectorial),

de același nivel (ex., alte DPP sectoriale),

subordonate (ex., DPP municipale pentru un program sectorial național).

Analiza tangențelor dintre DPP evaluat(ă) și alte DPP ar trebui să identifice sinergia, conflictele, inconsecvențele și efectul potențial al altor DPP care trebuie să fie reflectate în ESM. Aceasta contribuie, de asemenea, la identificarea obiectivelor de mediu/dezvoltare durabilă relevante care urmează să fie abordate în ESM.

2. Analiza de bază/referință

2.1. A fost descrisă starea actuală a mediului?

Raționament: ESM ar trebui să identifice principalele probleme și chestiuni de mediu supuse evaluării. Descrierea stării actuale a mediului în zona potențial afectată de DPP asigură o bază necesară în comparație cu care vor fi evaluate impacturile potențiale ale DPP.

2.2. Au fost analizate tendințele din trecut pentru principalele probleme de mediu?

Raționament: ESM trebuie să evalueze impactul DPP, de ex: impactul DPP în timp. Analiza tendințelor din trecut joacă un rol important în estimarea evoluției ulterioare a mediului. Nu există o regulă generală referitoare la analiza temporală din trecut, deoarece aceasta va depinde totdeauna de parametrii utilizați, de apariția punctelor de cotitură istorică într-o anumită tendință, și de aspectele similare. Disponibilitatea datelor poate fi un alt factor limitativ. Cu toate acestea, ori de câte ori e fezabil, analiza de bază/referință va da prioritate tendințelor față de o informație instantanee la descrierea stării actuale a mediului.

2.3. Dacă e așa, au fost identificați principalii factori (de ex: factorii care influențează tendințele)?

Raționament: Destul de frecvent, în multe domenii, dezvoltarea este influențată de un șir de factori. Spre exemplu, calitatea aerului poate fi afectată de transport, de dezvoltarea industriei sau de aplicarea cadrului de reglementare, precum și depinde de condițiile climaterice locale, de caracterul peisajului, etc. Identificarea factorilor principali permite o estimare mai exactă a dezvoltării ulterioare – de ex: în baza schimbărilor anticipate a factorilor (previziuni privind intensitatea viitoare a transportului, dezvoltarea industrială, efectele anticipate ale adoptării de noi reglementări) poate fi estimată mai bine evoluția tendinței calității aerului.

2.4. A fost analizată evoluția viitoare a principalelor aspecte de mediu fără implementarea DPP?

Raționament: După cum a fost menționat mai sus, ESM trebuie să evalueze posibilele efecte ale implementării DPP asupra dezvoltării/evoluției ulterioare. Însă, acest lucru nu poate fi făcut fără a descrie evoluția potențială a mediului în cazul în care DPP propus nu va fi implementat – aceasta este deseori denumită “afacere ca de obicei/business as usual” sau “scenariul zero”. În baza analizei anterioare (situația actuală a mediului, analiza tendințelor prealabile, identificarea factorilor determinanți principali), ESM ar trebui să estimeze și să descrie dezvoltarea potențială în viitor pentru principalele aspecte de mediu/de dezvoltare durabilă care au fost identificate la etapa de determinare a domeniului de aplicare a raportului ESM. Mai apoi, sunt identificate efectele potențiale ale DPP prin intermediul evaluării diferențelor dintre cele două scenarii alternative, de ex: scenariul “afacere ca de obicei/business as usual” (când DPP propus nu este implementat) versus scenariul în care DPP propus este implementat.

Boxa 1 prezintă întrebări de ghidare, care ar trebui să fie abordate în cadrul analizei scenariului de referință/de bază.³

Boxa 1

- Cât de bună sau de rea este situația actuală? Tendințele arată că este din ce în ce mai bine sau mai rău?
- Care sunt forțele motrice principale ce influențează tendințele? Pot fi acestea afectate de DPP (dacă da, cum)?
- Cât de avansată este situația actuală de orice praguri sau ținte stabilite?
- Sunt afectate elemente deosebit de sensibile sau importante ale mediului, de ex. grupuri sociale vulnerabile, resurse neregenerabile, specii pe cale de dispariție, habitate rare, arii naturale protejate de stat?
- Problemele sunt reversibile sau ireversibile, permanente sau temporare?
- Cât de dificil ar fi să compensați sau să remediați orice daună?
- Au existat efecte cumulative sau sinergice semnificative de-a lungul timpului? Sunt de așteptat să existe astfel de efecte în viitor?

³ În baza publicației “Ghid Practic la Directiva privind Evaluarea Strategică de Mediu, Regatul Unit (UK), Oficiul Vice-Prim Ministrului, 2005” și diferitor texte nepublicate de Jiri Dusik.

2.5. Au fost luate în considerare suprafața mai vastă decât limitele administrative / fizice ale planului?

Raționament: DPP au, de obicei, o zonă/suprafață clar definită, care poate fi întreaga țară, un raion sau un municipiu. Însă, efectele DPP ar putea depăși hotarele acestora – spre exemplu, calitatea apei într-un raion poate fi influențată de dezvoltarea industriei sau agriculturii din alt raion amplasat în amonte. Aceste efecte trebuie de asemenea, examinate în ESM și, prin urmare, analizele de bază/de referință nu ar trebui să fie în principal limitate de hotarele administrative și fizice ale DPP.

2.6. Au fost clar menționate principalele preocupări de mediu, cu localizarea acestora?

Raționament: Analiza de bază/de referință trebuie să rezulte în identificarea principalelor probleme de mediu/de dezvoltare durabilă în domeniul vizat care urmează a fi abordate în ESM. După posibilitate, aceste probleme trebuie localizate – unele ar putea fi relevante pentru întreaga regiune, iar altele pot fi specifice doar pentru un teritoriu limitat.

2.7. Dacă da, a fost expus clar dacă DPP au impact asupra acestora?

Raționament: De obicei, nu toate problemele de mediu/dezvoltare durabilă existente identificate prin analiza de bază/referință pot fi influențate de DPP – spre exemplu, problema legată de gestionarea deșeurilor municipale nu poate fi influențată de planul infrastructurii de transport. ESM trebuie să se axeze, în primul rând, pe acele chestiuni și probleme asupra cărora DPP pot avea impact și, astfel, efectele pot fi abordate în mod eficient în ESM.

2.8. Au fost descrise eventualele limitări în ceea ce privește disponibilitatea datelor și informațiilor (inclusiv disponibilitatea acestora la nivel național, raional / municipal) și eventualele incertitudini legate de analize?

Raționament: În majoritatea cazurilor, ESM nu presupune implicarea și efectuarea cercetărilor de teren și colectarea de noi date brute. Analiza de bază/referință trebuie să se bazeze pe datele și documentele de monitorizare existente și disponibile (alte DPP în același sector sau care cuprind același teritoriu, anuare în domeniul mediului, evaluări anterioare – atât ESM, cât și EIM, planuri de acțiuni în domeniul mediului, studii și cercetări științifice, etc.). Datele și informațiile necesare care lipsesc trebuie să fie solicitate după consultările ESM și furnizate în măsura posibilității de agențiile de planificare sau de mediu, sau de alți actori implicați. Informația de referință poate fi cantitativă sau calitativă, și, de cele mai deseori necesită a fi combinate ambele tipuri de informații. Furnizarea doar a informațiilor calitative trebuie să fie susținută de dovezi justificate.

Datele și informațiile care lipsesc, precum și incertitudinile existente trebuie să fie documentate în mod clar drept unul dintre rezultatele analizei de bază/referință.

3. Evaluarea efectelor

3.1. Au fost identificate și descrise potențialele conflicte și sinergia obiectivelor de mediu ale problemelor cheie și obiectivele DPP?

Raționament: ESM trebuie să analizeze relațiile (de ex: sinergia și posibilele conflicte) dintre DPP propus și obiectivele de mediu pentru problemele principale definite la etapa de determinare a domeniului de aplicare (de ex: obiectivele și angajamentele DPP de mediu selectat). Această etapă trebuie să furnizeze feedback pentru planificatori și, cel puțin, să asigure că scopurile și obiectivele DPP nu contrazic obiectivele documentului de politici din domeniul mediului.

3.2. Au fost evaluate toate alternativele prezentate în DPP?

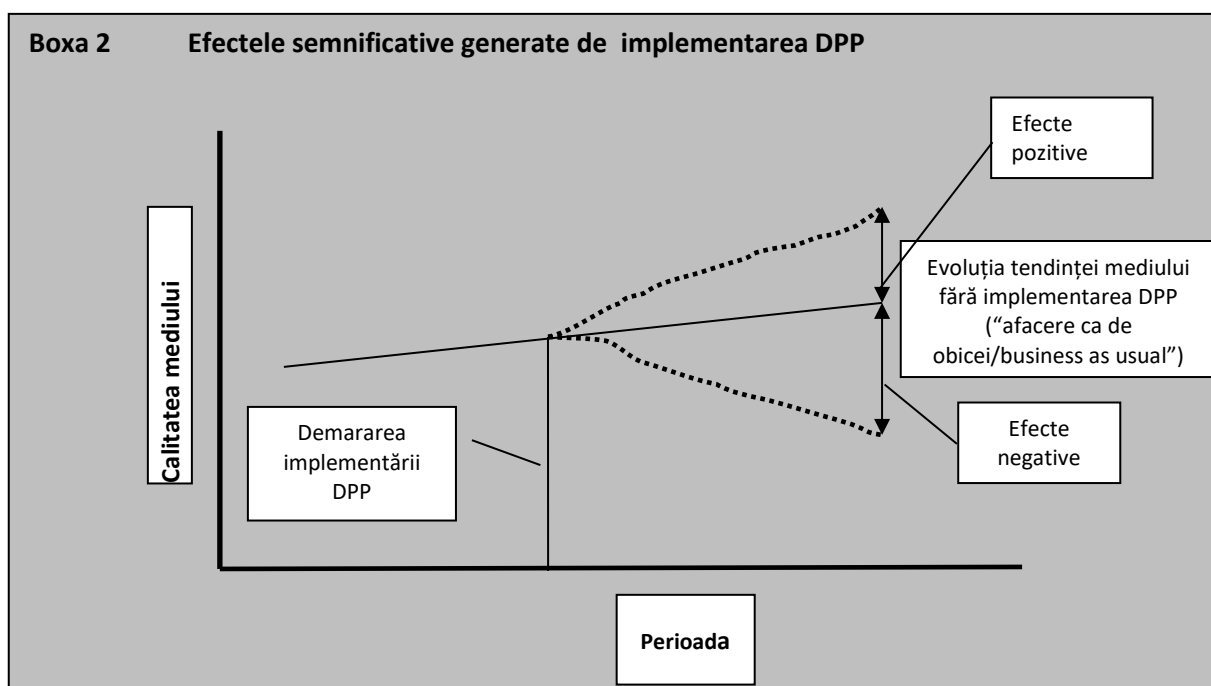
Raționament: Există diferite tipuri de alternative care pot fi sugerate de DPP – inclusiv obiective și priorități alternative, scenarii de dezvoltare și măsuri alternative. DPP poate propune diferite locații pentru o acțiune de dezvoltare concretă sau pot fi elaborate alte căi de implementare. ESM ar trebui să evalueze și să compare toate alternativele DPP propuse și doar alternativa optimă din punct de vedere a mediului/dezvoltării durabile poate fi recomandată pentru implementare.

Dacă nici o alternativă propusă în DPP nu poate fi recomandată în ESM pentru a fi elaborată în continuare sau aprobată, poate fi propusă o nouă/noi opțiuni. Însă, în acest caz, este foarte important ca propunerile înaintate de echipa ESM cu planificatorii/agenția de planificare să fie discutate prealabil. Altfel, există riscul că propunerile să nu fie acceptate.

3.3. A fost evaluată întreaga gamă de efecte pentru toate problemele principale de mediu?

Raționament: Domeniul de aplicare a evaluării trebuie să fie definit la etapa de determinare a domeniului de aplicare a DPP, când sunt determinate principalele probleme de mediu/dezvoltare durabilă. Evaluarea trebuie să abordeze efectele DPP asupra tuturor acestor probleme, de ex: ESM trebuie să evalueze modificări ale tendințelor de bază (descrise în analiza de bază/de referință) rezultate probabil din implementarea DPP. În evaluare trebuie descrise aceste efecte (de ex.:, posibile schimbări ale dezvoltării ulterioare) în ceea ce privește amploarea și scara lor geografică, perioada în care se vor produce, dacă sunt permanente sau temporare, pozitive sau negative, probabile sau improbabile, frecvente sau rare, și dacă acestea sunt efecte directe, indirecte, secundare, cumulative și/sau sinergice.

Boxa 2 ilustrează modul în care efectele semnificative ale DPP pot fi înțelese.⁴

3.4. Au fost caracterizate efectele (de ex., natura, importanța, probabilitatea, domeniul de aplicare și amploarea, frecvența și durata, reversibilitatea lor)?

Raționament: ESM trebuie să furnizeze o descriere clară a efectelor posibile care să permită un răspuns adecvat în ceea ce privește măsurile de prevenire, minimizare și atenuare. Trebuie să fie examinate atât efectele pe termen scurt (de ex., pe parcursul dezvoltării proiectelor preconizate), cât și cele pe termen lung. Dacă poate fi identificat un domeniu specific, sau un grup vulnerabil concret al populației unde este probabil să se centreze efectele, acest lucru va fi indicat expres.

3.5. Au fost examinate toate tipurile de efecte, de ex: directe și indirecte, secundare, pozitive și negative, cumulative, sinergice, pe termen scurt, mediu și lung, permanente și temporare?

Raționament: ESM ar trebui să se concentreze nu numai asupra efectelor directe, ci și asupra oricăror efecte secundare semnificative rezultate din implementarea DPP. Efectele secundare pot fi definite drept "schimbări indirecte sau induse asupra mediului, populației, creșterii economice și utilizarea terenurilor, precum și alte efecte asupra mediului care rezultă din impactul direct al DPP", spre exemplu, creșterea emisiilor care poluează aerul declanșată de implementarea planului poate afecta calitatea apei prin depunerile atmosferice, inclusiv ecosistemele acvatice).

În comparație cu EIM, ESM are un potențial mai mare pentru abordarea efectelor cumulative, de ex: impactul rezultat din modificări graduale cauzate de alte acțiuni din trecut, prezent sau cele prognozate/previzibile. Efectele cumulative pot rezulta din acțiuni minore din punct de vedere individual, dar semnificative din punct de vedere colectiv, care au loc o perioadă de

⁴ Adaptat din Wathern P. (1988): Ghid introductiv la EIM în Wathern P(ed) *Evaluarea impactului asupra mediului: teorie și practică* (pp. 1 – 28) Routledge, Londra.

timp.⁵ De obicei, dacă DPP propus preconizează dezvoltarea unui număr de proiecte (de exemplu, drumuri, zone industriale, parcuri eoliene), este necesară evaluarea potențialului efect cumulativ.

Trebuie luate în calcul și efectele pozitive. Evaluarea acestora asigură o bază pentru propuneri de măsuri de consolidare a efectelor pozitive ale DPP asupra mediului/dezvoltării durabile.

Atunci când impactul este identificat, ESM trebuie să descrie în detalii caracterul acestuia, de ex: natura, importanța, probabilitatea, domeniul de aplicare și amploarea, frecvența și durata, reversibilitatea acestuia.

3.6. Au fost excluse din evaluare impactul asupra oricărei probleme de mediu /dezvoltare durabilă? Dacă da, au fost prezentate motivele?

Raționament: ESM ar trebui să abordeze impactul potențial al DPP asupra tuturor factorilor de mediu/dezvoltare durabilă identificați la etapa de stabilire a domeniului de aplicare. Lista de probleme diferă de la caz la caz, cu toate acestea, ar trebui luate în considerare următoarele chestiuni:

- Componentele de mediu, precum clima, aerul, apa, biodiversitatea, ecosistemele și peisajul, sol, floră, faună ș.a.;
- Chestiunile legate de populație, spre exemplu: sănătatea publică, bunuri materiale, patrimoniul cultural, inclusiv patrimoniul arhitectural și arheologic, nivelul de trai al comunităților locale;
- Preocupările mai vaste ale dezvoltării durabile, spre exemplu, eficiența energetică, utilizarea resurselor regenerabile și neregenerabile, adaptarea la schimbările climatice, cererea de transport, accesibilitatea și mobilitatea.

Dacă impactul asupra unei/unor probleme anumite nu a fost evaluat (spre exemplu, din cauza că sunt irelevante și neimportante), ESM trebuie să explice clar de ce s-a decis astfel și să justifice explicația prin date și informații relevante.

3.7. A fost impactul cuantificat, acolo unde a fost posibil?

Raționament: Chiar dacă este denumită “strategică”, ESM ar trebui să cuantifice efectele, dacă caracterul DPP permite acest lucru. Deseori, ar putea fi cazul planurilor de amenajare a teritoriului de la nivel local, care oferă informații suficiente și concrete (cu privire la locație sau dimensiune) pentru cuantificarea potențialelor efecte, pe când, evaluarea DPP mai generale (spre ex. politicile naționale) trebuie să rămână de obicei mai mult calitative. Cu toate acestea, calitativ nu înseamnă ‘ghicit’. Previziunile trebuie să fie susținute de dovezi, cum ar fi; referințe la orice cercetare, discuții sau consultare care a ajutat echipa ESM să ajungă la aceste concluzii.

3.8. A fost justificată evaluarea efectelor probabile prin calcule, exemple, referințe la literatură, etc.?

Raționament: Evaluarea efectelor probabile, precum și toate sugestiile făcute în ESM trebuie să fie justificate prin date și informații adecvate, însoțite de exemple, referințe, ilustrate prin grafice (hărți, grafice), etc., care trebuie descrise în raportul ESM. În caz contrar, părțile vizate ar putea fi reticente să ia în considerare evaluarea și sugestiile oferite de ESM, deoarece ar putea să nu înțeleagă în baza la ce acestea au fost făcute.

---

⁵ Din Sadler, B., McCabe, M. (2002): Manual-resursă de instruire în domeniul evaluării impactului asupra mediului (UNEP)

3.9. Au fost descrise metodele utilizate la evaluarea efectelor probabile?

Raționament: Metodele, abordările, tehnicile și instrumentele utilizate la evaluarea efectelor trebuie să fie explicate clar pentru a permite consultarea și verificarea transparentă a concluziilor din ESM de către alte părți vizate.

3.10. Au fost descrise potențialele incertitudini în evaluarea efectelor?

Raționament: În multe cazuri, evaluarea (precum și alte analize din cadrul ESM) este împovărată cu informații și date incerte legate de lipsa acestora privind starea mediului, informații insuficiente privind propunerile și măsurile de dezvoltare propuse în DPP, etc. Echipa ESM trebuie să descrie clar incertitudinile existente și să justifice ipotezele care au fost examinate la evaluarea posibilelor efecte (spre ex., prin estimarea celui mai bun/celui mai slab scenariu, prin exemple de impact din activități similare în alte domenii/țări, referințe la literatură, etc.).

4. Măsurile de atenuare

4.1. Au fost propuse în ESM măsuri de prevenire, reducere și / sau compensare a oricăror efecte negative semnificative identificate?

Raționament: În baza evaluării potențialelor efecte, ESM ar trebui să propună măsuri de prevenire, atenuare sau compensare al acestora. Pentru fiecare efect negativ semnificativ, ESM trebuie să propună o atenuare adecvată. Forma și caracterul măsurilor propuse în ESM depind de tipul efectelor identificate, de natura și caracterul DPP evaluat.

În Căsuța 3 sunt prezentate exemple de măsuri care pot fi propuse în ESM.

Căsuța 3 Exemple de măsuri de atenuare

- Modificări ale DPP evaluat, care pot include:
  - Modificarea obiectivelor și priorităților pentru a integra problemele de mediu și sănătate relevante în DPP, pentru a schimba accentul DPP mai mult spre dezvoltarea durabilă (spre ex., ESM poate propune obiectivul de susținere a transportului public, dacă planul abordează doar infrastructura de transport).
  - Modificarea măsurii concrete și acțiunilor de dezvoltare, propuse de DPP pentru a minimiza sau evita efectul negativ concret – aceasta poate include, spre ex., metode de dezvoltare alternative, schimbarea locațiilor (ex., o locație nouă sau reducerea suprafeței), scara și succesiunea/calendarul evoluțiilor propuse (spre ex., ESM poate propune redirectionarea autostrăzii).
  - Modificarea schemei de implementare: ESM poate defini limitele pentru implementarea activităților planificate specifice (spre ex., “zone interzise”), criteriile pentru selectarea activităților planificate și/sau poate oferi ghidare privind domeniul de aplicare al raportului ESM pentru activitățile specifice.
- Propunerea de compensare (spre ex. plantarea pădurilor noi, acordarea compensațiilor financiare persoanelor care vor trebui să fie relocalate, etc.)
- Modificări în cadrul de reglementare, legal și/sau instituțional
- Modificarea altor DPP relevante, dacă impactul nu poate fi atenuat prin intermediul planului sau programului evaluat.
- Stipularea condițiilor pentru procedura probabilă de monitorizare ulterioară, spre ex. chestiunile ce urmează a fi abordate în EIM pentru propunerile de dezvoltare specifice înaintate de DPP evaluat, prioritățile principale pentru planul de gestionare a mediului, ghidare în proiectare pentru proiecte specifice, etc.

4.2. Sunt măsurile de atenuare în mod clar interconectate de efectele negative identificate - adică, este clar ce efecte negative ale DPP vor fi atenuate de o anumită măsură?

Raționament: În ESM se va prezenta clar modul în care riscurile individuale și efectele negative potențiale asupra mediului trebuie să fie abordate pentru a demonstra că niciun efect negativ semnificativ nu va fi lăsat neatenuat. Aceasta va asigura, de asemenea, o discuție transparentă a eficacității atenuării propuse pe parcursul consultărilor cu părțile implicate. Dacă din unele motive nu va exista nici o atenuare fezabilă disponibilă pentru unele efecte negative potențiale, acest lucru trebuie să fie recunoscut în mod explicit și prezentat în concluziile principale ale ESM

4.3. A fost atribuită responsabilitatea pentru implementarea măsurilor de atenuare?

Raționament: Echipa ESM trebuie să consulte măsurile de atenuare propuse cu agenția de planificare, precum și cu alte părți vizate relevante (spre ex., cu autoritățile în domeniul mediului) pentru a ajunge la un acord privind implementarea acestora. Urmând concluziile elaborate în urma consultărilor, trebuie de atribuit responsabilitatea pentru implementarea măsurilor de atenuare propuse în Raportul privind ESM sau în însuși DPP.

5. Monitorizarea

5.1. Indicatorii de monitorizare sunt clar definiți și formulați în baza informației indicatorilor și obiectivelor DPP / sau ESM?

Raționament: ESM trebuie să propună monitorizarea efectelor DPP asupra mediului, inclusiv asupra chestiunilor legate de sănătate și de dezvoltare durabilă pe parcursul etapei de implementare a DPP. Indicatorii și criteriile care urmează a fi folosite pentru monitorizare trebuie să reflecte principalele probleme abordate în ESM – dacă evaluarea conține, spre exemplu, că calitatea aerului ar putea fi afectată semnificativ de implementarea DPP, trebuie să fie propus(și) indicatorul(ii) relevant(ți). La propunerea unui sistem de monitorizare pentru un DPP concret, autoritățile în domeniul mediului trebuie să se bazeze în mod ideal pe indicatorii și sistemele deja existente, să introducă indicatori și criterii noi doar în cazuri excepționale.

5.2. În cazul în care monitorizarea poate evidenția efecte negative semnificative, ESM, definește în mod clar angajamentele pentru acțiunile ce trebuie întreprinse ca răspuns la aceste efecte negative?

Raționament: Monitorizarea efectelor asupra mediului (și efectelor asupra altor chestiuni de dezvoltare durabilă) pe parcursul implementării DPP este o responsabilitate a Inițiatorului care, odată cu aprobarea DPP, coordonează implementarea acestuia. ESM ar trebui să propună ce măsuri necesită a fi aplicate dacă apar efecte negative; o listă a măsurilor ar putea include, spre exemplu, inițierea modificării DPP, modificarea condițiilor pentru implementarea proiectelor concrete, consultări cu autoritățile din domeniul mediului, etc.).

6. Raportul privind ESM

6.1. Este utilizat în raportul privind ESM un limbaj simplu și clar, sunt evitați sau explicați termenii tehnici?

Raționament: Raportul privind ESM rezumă toate rezultatele, constatările și concluziile și servește pentru prezentarea acestora tuturor părților vizate relevante. Un raport “accesibil cititorului” contribuie la asigurarea comunicării eficiente cu factorii vizați (care înțeleg informația prezentată în Raportul privind ESM), precum și sporește șansele de examinare a propunerilor și concluziilor de către planificatori și factorii de decizie.

Raportul privind ESM nu este un studiu academic sau științific – informațiile, concluziile și recomandările ar trebui să fie prezentate într-o formă ușor de citit și de înțeles. Mesajele principale ce urmează a fi examinate de către părțile vizate relevante trebuie să fie clare și evidente. Orice material tehnic extensiv sau alte materiale de susținere pot fi atașate sub formă de anexă.

6.2. Sunt utilizate în raportul privind ESM hărți și alte ilustrații, acolo unde este cazul?

Raționament: Raportul privind ESM trebuie să fie clar și pe înțeles, prin urmare, se recomandă utilizarea adecvată a mijloacelor grafice. Hărțile, diagramele, etc., pot justifica de asemenea analiza de bază/referință, evaluarea și concluziile făcute.

6.3. Descrie Raportul privind ESM abordarea generală a evaluării?

Raționament: Descrierea abordării generale a ESM, inclusiv a etapelor procedurale și legăturilor cu procesul de planificare oferă informații generale esențiale pentru o

înțelegere deplină a rezultatelor și concluziilor prezentate în ESM și rezumate în Raportul privind ESM.

6.4. Au fost explicitate concluziile și recomandările oferite în ESM?

Raționament: În baza analizelor și evaluărilor, ESM ar trebui să ofere concluzii și recomandări care urmează a fi luate în considerare la finalizarea DPP și/sau în procesul decizional (la aprobare) referitor la DPP. Aceste concluzii și recomandări ale ESM trebuie să fie formulate clar, de ex: să descrie explicit (i) ce se propune (anumite modificări la DPP, condiții suplimentare pentru implementarea DPP care urmează a fi adoptate de factorii de decizie, etc.), (ii) de ce se propune (ex., pentru a minimiza anumite efecte negative), (iii) ce acțiuni sunt necesare (ex., modificarea măsurii XY din DPP, adoptarea condițiilor pentru implementarea măsurii XZ din DPP), (iv) și cine / ce instituții ar trebui să întreprindă aceste acțiuni (echipa de planificare, factorii de decizie, etc.).

6.5. Este clar menționat în Raportul privind ESM care din recomandările și propunerile oferite de ESM au fost integrate în plan (de ex., dacă au fost introduse schimbări în DPP care au rezultat din ESM)?

Raționament: În mod optimal, contribuțiile furnizate de ESM sunt luate în considerare deja pe parcursul pregătirii DPP și astfel integrate în DPP pe măsură ce sunt prezentate în procedura de luare a deciziilor. Pe de altă parte, este un fapt destul de legitim că anumite recomandări și propuneri să fi fost refuzate de planificatori sau integrate doar parțial (spre ex., propunerile ESM puteau fi în afara posibilităților financiare, etc.). Cu toate acestea, situația finală ar trebui să fie comunicată tuturor părților vizate relevante. Prin urmare, Raportul privind ESM ar trebui să rezume toate recomandările și propunerile pe marginea DPP formulate pe parcursul procesului ESM și să indice care dintre acestea au fost integrate (și de ce) și care au fost respinse (și de ce).

6.6. Este explicat în sinteza privind consultarea publicului cine a fost consultat, ce metode de consultare au fost utilizate și cum au fost luate în considerare în ESM și/sau în DPP evaluat?

Raționament: Factorii de decizie (în calitate de "beneficiari" finali ai ESM), precum și toate celelalte părți relevante ar trebui să fie informați despre activitățile de consultare organizate în cadrul procesului ESM, deoarece numai atunci fiind posibilă evaluarea corespunzătoare a desfășurării consultărilor. Sinteza privind consultarea publică trebuie să rezume comentariile și propunerile recepționate și să indice care dintre acestea au fost integrate (conform prevederilor art. 8³ din Legea 11/2017 privind ESM) în Raportul privind ESM și/sau în DPP evaluat, și care au fost respinse (și de ce). Această prezentare generală servește drept sursă de verificare a faptului că ESM a tratat comentariile și propunerile înaintate de părțile vizate.

6.7. Sunt identificate în Raportul privind ESM sursele de informații, inclusiv expertiza și opiniile experților?

Raționament: Toate constatările și concluziile din Raportul privind ESM trebuie să fie justificate; în caz contrar, acestea pot fi puse la îndoială de factorii de decizie și de toate celelalte părți vizate. Trebuie incluse referințe la toate publicațiile folosite și de indicat orice informație preluată din alte surse.

6.8. Sunt descrise în Raportul privind ESM dificultățile tehnice, de procedură și de altă natură?

Raționament: Echipa ESM se confruntă deseori cu disponibilitatea limitată a datelor, cu incertitudini în prognozarile viitoare și factorii externi, cu reticența planificatorilor de a comunica, termen scurt pentru furnizarea de date la DPP, etc. Este important să fie descrise clar toate problemele acestea în Raportul privind ESM, astfel contribuind la înțelegerea corectă și acceptarea concluziilor și recomandărilor ESM de către factorii de decizie și alte părți vizate.

7. Consultarea și participarea părților vizate

7.1. Au fost identificate părțile vizate care urmau a fi implicate în ESM la începutul procesului ESM?

Raționament: Există o varietate mare de părți interesate care urmează a fi implicate în procesul ESM. Pentru consultare eficientă este necesar de asigurat participarea tuturor părților vizate și relevante, astfel încât nici un grup țintă să nu fie omis. În context, identificarea timpurie a principalelor grupuri țintă, inclusiv a părților vizate ale unei țări afectate, în cazul în care DPP constituie subiect al procedurii de evaluare în context transfrontalier, ajută la evitarea unei astfel de situație.

7.2. A fost elaborat planul de consultare și participare a publicului?

Raționament: Planificarea corespunzătoare a consultărilor cu părțile vizate și a participării acestora în procesul ESM este foarte importantă pentru a asigura implicarea eficientă. Respectiv, în procesul de ghidare a inițiatorului privind modul de consultare a publicului de către autoritatea competentă este indicat elaborarea unui plan de consultare. Acest lucru va fi util pentru echipa ESM, deoarece identificarea părților interesate care urmează a fi implicate, determinarea etapelor procesului ESM și rezumarea rezultatelor anticipate ale consultărilor constituie baza pentru selectarea instrumentelor și mijloacelor de consultare și comunicare corespunzătoare.

7.3. Au fost desfășurate consultarea și participarea părților interesate în cadrul ESM de comun cu procesul de pregătire a DPP?

Raționament: Consultările comune, adică organizate în paralel, cele dedicate DPP și ESM aduc beneficii reciproce atât pentru ESM, cât și pentru pregătirea DPP – (i) acestea economisesc timpul, resursele financiare și umane (experți), (ii) părțile vizate dispun de informații despre DPP care sunt esențiale pentru a înțelege toate analizele, evaluarea, concluziile și recomandările prezentate în ESM, și (iii) echipele ESM și de planificare pot reacționa imediat la propunerile înaintate de părțile vizate și discuta cum acestea pot fi integrate în evaluare și/sau în DPP, astfel fiind eficientizat procesul de consultare.

7.4. A fost discutat domeniul de aplicare al ESM cu planificatorii și părțile vizate?

Raționament: Lista problemelor identificate la etapa de definire a domeniului de aplicare ghidează accentul întregii ESM; prin urmare, este esențial de discutat domeniul de aplicare propus cu echipa de planificare, precum și cu alte părți vizate relevante (inclusiv cu autoritățile din domeniul mediului și sănătății). În caz contrar, alte probleme cheie ar putea apărea mai târziu în procesul ESM, ceea ce ar complica

---

și tergiversa progresul evaluării. Toate contribuțiile din consultări vor ajuta la evidențierea ESM asupra chestiunilor importante pentru diferite părți vizate și, în același timp, vor fi acceptate de echipa de planificare.

7.5. Au fost consultate părțile interesate în modul și în momentele care să le ofere o oportunitate timpurie și eficientă de a-și exprima în termene adecvate opiniile cu privire la proiectul DPP și Raportul privind ESM?

Raționament: Raportul ESM și proiectul DPP trebuie să fie un subiect al consultării părților interesate. Acestea trebuie să aibă oportunitatea de a participa înainte ca toate opțiunile să fie posibile, de ex: trebuie să existe un spațiu realist pentru examinarea propunerilor și comentariilor părților vizate expuse în ESM și/sau în DPP evaluat.

După ce Matricea de evaluare este completată (de ex: ca rezultat al lucrului efectuat de CE), aceasta poate furniza o evidență transparentă pentru pregătirea concluziei privind calitatea ESM și o justificare pentru formularea comentariilor și feedback-ului pentru echipa ESM și autoritatea competentă.

Anexa A

Lista de verificare nr. 2 - Model

	Criteriile	Punctajul general <ul style="list-style-type: none"> • <i>Complet acoperit/satisfăcător</i> • <i>Parțial acoperit/acceptabil</i> • <i>Lipsește complet/inacceptabil</i> • <i>Nu poate fi evaluat din lipsa informațiilor/necesită clarificare</i> • <i>Nu este relevant (un aspect de calitate nu este relevant pentru cazul dat)</i> 	Comentarii <i>(ex., indicarea punctajului de promovare/eșuare pentru un anumit aspect de calitate, indicarea necesităților de îmbunătățire suplimentară)</i>
1	Punctajul evaluării		
1.1.	Au fost descrise clar scopul și obiectivele DPP?		
1.2.	Au fost definite clar aspectele principale legate de mediu/dezvoltarea durabilă?		
1.3.	Au fost prezentate și explicate motivele pentru eliminarea anumitor probleme din ESM (dacă este cazul)?		
1.4.	Au fost identificate și descrise obiectivele relevante pentru problemele cheie?		
1.5.	Au fost identificate și descrise principalele probleme pentru fiecare aspect cheie de mediu?		
1.6.	A fost definit domeniul de determinare teritorial al ESM (de ex., zona potențial afectată de DPP)?		
1.7.	Au fost identificate și descrise legăturile dintre DPP supus evaluării și alte planuri (sau proiecte majore) existente?		
2	Analiza de bază/referință		
2.1.	A fost descrisă starea actuală a mediului?		
2.2.	Au fost analizate tendințele din trecut pentru principalele aspecte/probleme de mediu?		
2.3.	Dacă da, au fost identificați principalii factori determinanți (de ex., factorii care influențează tendințele)?		

2.4.	A fost analizată evoluția viitoare a principalelor aspecte/probleme de mediu fără implementarea planului?		
2.5.	A fost examinată și analizată o suprafață /zonă mai vastă decât limitele administrative/fizice ale planului?		
2.6.	Au fost menționate clar principalele preocupări de mediu, cu locațiile acestora?		
2.7.	Dacă da, a fost expus clar dacă acestea pot fi afectate de DPP?		
2.8.	Au fost descrise limitările posibile în ceea ce privește disponibilitatea datelor și informațiilor (inclusiv disponibilitatea acestora de către autoritățile naționale/raionale/municipale) și potențialele incertitudini în analizele efectuate?		
3	Evaluarea impactului		
3.1.	Au fost identificate și descrise conflictele și sinergia posibilă dintre obiectivele de mediu pentru aspectele cheie și obiectivele planului?		
3.2.	Au fost evaluate toate alternativele prezentate în DPP?		
3.3.	A fost evaluată întreaga gamă de efecte pentru toate aspectele/ problemele principale de mediu?		
3.4.	Au fost caracterizate efectele (de ex.: natura lor, importanța, probabilitatea, domeniul de aplicare și amploarea, frecvența și durata, reversibilitatea lor)?		
3.5.	Au fost examinate toate tipurile de efecte, de ex.: directe și indirecte, secundare, pozitive și negative, cumulativ?		
3.6.	Au fost excluse din evaluare efectele asupra oricărei chestiuni/probleme de mediu/dezvoltare durabilă? Dacă da, au fost prezentate motivele?		
3.7.	A fost impactul cuantificat, acolo unde a fost posibil?		
3.8.	A fost justificată evaluarea impactului prin calcule, exemple, referințe la literatură, etc.?		
3.9.	Au fost descrise metodele utilizate la evaluarea impactului?		
3.10.	Au fost descrise incertitudinile potențiale în evaluarea impactului?		
4	Măsurile de atenuare		

4.1.	Au fost propuse în ESM măsuri de prevenire, reducere și/sau compensare a oricărui efect negativ semnificativ identificat?		
4.2.	Sunt măsurile de atenuare în mod clar legate de efectul negativ identificat – de ex.:, este clar ce efecte negative ale DPP vor fi atenuate de o anumită măsură?		
4.3.	A fost atribuită responsabilitatea pentru implementarea măsurilor de atenuare?		
5	Monitorizarea		
5.1.	Sânt indicatorii de monitorizare clar definiți și se bazează aceștia pe informațiile de bază, pe indicatorii și obiectivele DPP și/sau ESM?		
5.2.	În cazul în care monitorizarea poate accentua efecte negative semnificative, definește ESM în mod clar angajamentele pentru acțiuni care trebuie întreprinse ca răspuns la aceste efecte negative?		
6	Raportul privind ESM		
6.1.	Este utilizat în Raportul privind ESM un limbaj simplu și clar, sunt evitați sau explicați termenii tehnici?		
6.2.	Sunt utilizate în raportul privind ESM hărți și alte ilustrații, acolo unde este cazul?		
6.3.	Describe Raportul privind ESM abordarea generală a evaluării?		
6.4.	Au fost explicite concluziile și recomandările oferite în ESM?		
6.5.	Menționează clar Raportul privind ESM care din recomandările și propunerile oferite în ESM au fost integrate în DPP (de ex.:, dacă au fost introduse orice schimbări în DPP care au rezultat din ESM)?		
6.6.	Este explicat în Raportul privind ESM cine a fost consultat, ce metode de consultare au fost utilizate și cum au fost luate în considerare concluziile făcute ca rezultat al consultărilor în ESM și/sau în DPP evaluat?		
6.7.	Sunt identificate în Raportul privind ESM sursele de informații, inclusiv expertiza și opiniile experților?		
6.8.	Describe Raportul privind ESM dificultățile tehnice, de procedură și de altă natură?		

7	Consultarea și participarea părților interesate		
7.1.	Au fost identificate părțile interesate care urmau a fi implicate în ESM la începutul procesului ESM?		
7.2.	A fost elaborat planul de consultare și participare?		
7.3.	Au fost desfășurate consultările și asigurată participarea părților interesate în cadrul ESM în comun cu procesul de pregătire a DPP?		
7.4.	Au fost consultate părțile interesate în modul și momentul care să le ofere o oportunitate timpurie și eficientă de a-și exprima în termeni adecvați opiniile cu privire la proiectul DPP și Raportul privind ESM?		